

Ekonomichnykh ta Finansovykh innovatsii – European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation, 2 (16). DOI: <https://doi.org/10.32750/2025-0208> Retrieved from: <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/437/344> [in Ukrainian].

5. Maslak, O., Voronovska, M., & Malyk, M. (2025). Modeljuvannja stanu taktychnogho planuvannja v systemi cyrkuljarnykh biznes-modelej pidpryjemstv [Modelling the condition of tactical planning in the system of circular business models of enterprises]. *Ekonomichniy prostir – Economic Space*, 198, 201–208. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.198.201-208> [in Ukrainian].

6. Kristoffersen, E., Blomsma, F., Mikalef, P., & Li, J. (2020). The smart circular economy: A digital-enabled circular strategies framework for manufacturing companies. *Journal of Business Research*, 120, 241–261. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.07.044> [in English].

7. Olah, J., Novotna, A., Sarihasan, I., Erdei, E., & Popp, J. (2023). Examination of the relationship between sustainable Industry 4.0 and business performance. *Journal of Competitiveness*, 14 (4), 25–43. DOI: <https://doi.org/10.7441/joc.2022.04.02> [in English].

8. Silva, T.H.H.D., & Sehnem, S. (2024). Industry 4.0 technologies as a motivator for the circular economy in foodtechs: A stakeholder perspective. *Sustainable Development*, 32 (5), 4633–4648. DOI: <https://doi.org/10.1002/sd.2921> [in English].

Відомості про автора

КОБЛЯНСЬКА Інна Ігорівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування, Сумський державний університет (40000, м. Суми, вул. Харківська, 116, e-mail: i.koblianska@biem.sumdu.edu.ua).

KOBLIANSKA Inna – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics, Entrepreneurship, and Business Administration, Sumy State University (40000, Sumy, 116, Kharkivska Str., e-mail: i.koblianska@biem.sumdu.edu.ua).

УДК 657.37:35

DOI: 10.37128/2411-4413-2025-1-6

**ОСОБЛИВОСТІ
ОРГАНІЗАЦІЇ
ФІНАНСОВОГО
ОБЛІКУ В
ДЕРЖАВНОМУ
СЕКТОРІ**

КЛАДНИЦЬКА Т.А.,
кандидат економічних наук, доцент
кафедри обліку та фінансів,
Університет економіки і підприємництва
(м. Хмельницький)

У сучасних умовах реформування системи публічних фінансів України важливого значення набуває ефективна організація фінансового обліку в державному секторі. Прозорий, правильний та своєчасний облік є основою для прийняття належних управлінських рішень, забезпечення фінансової дисципліни й підвищення довіри

громадськості до державних установ. Упровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору (IPSAS), що покращує вимоги звітності й диджиталізації бухгалтерських процесів, а також ефективного контролювання використання бюджетних коштів потребують перегляду звичних методів доступу до організації фінансового обліку в бюджетних установах.

Актуальність вивчення зумовлена також потребою в узгодженні національної облікової системи зі світовою практикою, збільшенні прозорості й підзвітності діяльності публічного сектору, що є важливими умовами для успішної інтеграції України в європейський економічний простір.

У статті окреслено природу, цілі й функції фінансового обліку в державному секторі. Досліджено нормативно-правове підґрунтя організації обліку в бюджетних закладах України. Розглянуто відмінності фінансового обліку в державному й приватному секторах. Схарактеризовано основні елементи організації фінансового обліку. Розглянуто особливості організації фінансового обліку в закладах державного сектору, зокрема, структуру облікового процесу в бюджетних установах. Оцінено вплив міжнародних стандартів обліку (IPSAS) на вітчизняну систему фінансового обліку. Визначено напрями вдосконалення системи фінансового обліку в державному секторі України.

Запропоновані заходи спрямовані на розв'язання нагальних проблем і гарантування якісно нового рівня управління державними фінансами. Результати дослідження показують, що ефективність фінансового обліку в державному секторі безпосередньо залежить від якісної нормативної бази, фахового рівня персоналу й рівня цифровізації облікових процесів. Обґрунтовано, що для подальшого поліпшення облікової системи необхідно активно впроваджувати міжнародні стандарти, інвестувати в IT-рішення та розвивати кадровий потенціал.

Ключові слова: фінансовий облік, державний сектор, бюджетні кошти, облікова політика, законодавчі норми, звітність, міжнародні стандарти.

Табл.: 5. Рис.: 3. Літ.: 20.

PECULIARITIES OF ORGANIZATION OF FINANCIAL ACCOUNTING IN THE PUBLIC SECTOR

KLADNYTSKA Tetiana,
Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of the Department of Accounting and Finance,
University of Economics and Entrepreneurship
(Khmelnyskyi)

In the present context of reforming of Ukraine's public finance system, the efficient organization of financial accounting in the public sector holds great significance. Precise, correct, and timely accounting forms the foundation for sound management decisions, upholding financial control, and constructing public confidence in governmental entities. The application of International Public Sector Accounting Standards (IPSAS), stricter reporting requirements, the digitalization of accounting processes, and the need for effective supervision of budget fund usage require a reexamination of the conventional approaches to financial accounting organization in budgetary organizations.

The significance of the research is also due to the need to coordinate the national accounting system with global standards, enhance transparency and accountability within the public sector; these are essential conditions for Ukraine's effective integration into the European economic area.

This article details the core, aims, and responsibilities of financial accounting in the public

sector. The legal framework for structuring accounting in budgetary institutions of Ukraine is analyzed. The differences between financial accounting in the public and commercial domains are addressed. The main components of accounting's organization are detailed. The traits of the organization of financial accounting in public sector institutions, specifically, the structure of the accounting process in budgetary institutions are examined. The effect of international public sector accounting standards (IPSAS) on the national financial accounting framework is assessed. The courses of the progress of the financial accounting system in the public sector of Ukraine are proposed.

The proposed actions are intended to solve pressing issues and guarantee a substantially improved standard of public finance management. The study's outcomes demonstrate that financial accounting's effectiveness in the public sector directly relies on the caliber of the regulatory framework, the professional competence of personnel and the extent of accounting processes' digitalization. It is grounded that to further enhance the accounting system, it's essential to actively utilize international standards, invest in IT solutions, and develop human resources.

Key words: financial accounting, public sector, budgetary funds, accounting policy, legislation, reporting, international standards.

Tabl.: 5. Fig.: 3. Ref.: 20.

Постановка проблеми. Фінансовий облік у державному секторі відіграє ключову роль у забезпеченні прозорого й ефективного управління публічними фінансами. Проте в Україні його організація зіштовхується зі значними викликами, зокрема через застарілі методологічні підходи, низький рівень автоматизації, невідповідність національних стандартів міжнародним, зокрема Міжнародним стандартам бухгалтерського обліку в державному секторі (IPSAS), а також ускладнення під час формування повної, перевіреної та актуальної фінансової звітності.

Ці чинники значно знижують якість фінансової інформації, що негативно впливає на ухвалення ефективних управлінських рішень, послаблює рівень підзвітності державних органів і створює загрози неефективного управління бюджетними коштами. У зв'язку з цим постає нагальна потреба в детальному дослідженні специфіки організації фінансового обліку в державному секторі, виявленні його слабких аспектів і розробленні способів оптимізації та модернізації.

Так, основна проблема полягає у невідповідності чинних облікових механізмів сучасним вимогам управління публічними ресурсами. Її вирішення потребує проведення комплексного науково-практичного аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз публікацій показує, що існує широкий спектр досліджень, які присвячені особливостям організації фінансового обліку у державному секторі. Д. Батієвич, І. Садовська й М. Кулинич [1, с. 15] глибоко досліджують сутність облікової політики та її вплив на практику бухгалтерського обліку, підкреслюючи важливість адаптації облікових підходів до динамічних умов. К. Крамаренко [2] досліджує роль облікової політики у забезпеченні ефективної роботи бюджетних установ, наголошуючи на її важливості для досягнення фінансової стабільності в державному секторі. Н. Хорунжак [3, с. 257] розглядає реформи обліку в державному секторі й наголошує на необхідності оптимізації облікових процесів для ефективного використання публічних фінансів. А. Смірнова й

Д. Олейніченко [4, с. 415] вивчають питання вдосконалення облікової політики підприємств у державному секторі, відзначаючи, як важливо адаптувати облікову практику до сучасних економічних реалій, щоб забезпечити стабільність і розвиток державних установ.

Л. Васильєва, Н. Дацій, В. Залізнюк [5] у своїй роботі зосередилися на теоретичних підходах до ефективності фінансового контролю в системі державного управління. Н. Артеменко [6, с. 792] й І. Труш [7, с. 144] досліджували теоретичні аспекти, а також особливості формування облікової політики в державному секторі. Т. Канєва, О. Кукурудз, С. Шевченко [8] вивчали ключові аспекти облікової політики суб'єктів державного сектору. Г. Сахацька, Б. Засадний [9, с. 22] звертали увагу на формуванні облікової політики бюджетних установ, зокрема щодо розрахункових операцій. Г. Ісашина, І. Бачуріна [10] розглядали особливості організації бухгалтерського обліку вітчизняних суб'єктів державного сектору. О. Цятковська [11, с. 305] досліджувала характеристики обліку процесу надходження як створених, так і неформованих нефінансових активів державних установ.

Проте питання особливостей організації фінансового обліку в державному секторі залишається актуальним і має низку нерозв'язаних проблем. Система господарювання в ринкових умовах, яка формується в Україні, об'єктивно вимагає пошуку й розробки нових варіантів ведення обліку в державному секторі.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є визначення теоретичних засад, нормативно-правового забезпечення та практичних аспектів організації фінансового обліку в державному секторі, а також виявлення основних проблем і розробка пропозицій щодо його вдосконалення відповідно до сучасних вимог управління публічними фінансами й міжнародних стандартів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах економічного розвитку й зростаючих вимог до прозорості управління державними ресурсами фінансовий облік у державному секторі набуває особливої актуальності. Він є головним інструментом, який забезпечує обґрунтованість прийняття управлінських рішень, ефективність використання бюджетних коштів і підзвітність органів державної влади перед громадою.

На відміну від обліку в приватному секторі, фінансовий облік у державному секторі має не лише економічне, а й соціальне значення. Його ціль полягає не в отриманні прибутку, а у забезпеченні цільового, ефективного й прозорого використання державних фінансів. Це зумовлює специфічні вимоги до облікових процедур, стандартів і принципів, що регламентують діяльність державних суб'єктів господарювання.

У цьому контексті необхідно глибоко усвідомити суть, цілі й функції фінансового обліку в державному секторі, що дає змогу поліпшити якість керування публічними фінансами, зміцнити фінансову дисципліну й гарантувати довіру громадськості до органів державної влади.

Функції фінансового обліку в державному секторі подано на рис. 1.

Рис. 1. Функції фінансового обліку в державному секторі
Джерело: сформовано автором на основі [12, с. 3]

Фінансовий облік у державному секторі відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного управління державними фінансами, зміцненні довіри до уряду й досягненні Цілей сталого розвитку. Його належне впровадження є основою для прозорості та підзвітної державної політики. Без чітко налагодженої системи бухгалтерського обліку в бюджетних установах державна фінансова система не може ефективно функціонувати. Система бухгалтерського обліку правдиво відображає роботу бюджетних коштів, допомагає приймати обґрунтовані управлінські рішення та забезпечує соціальну підзвітність державних установ [13, с. 347].

В Україні організація фінансового обліку бюджетних установ регулюється набором нормативно-правових актів, які охоплюють загальні принципи бухгалтерського обліку й особливі вимоги до суб'єктів державного сектору. Ці документи окреслюють структуру обліку, порядок складання звітності, використання стандартів, контроль за виконанням бюджетів, а також відповідальність за порушення облікової дисципліни.

Знання та дотримання нормативно-правової основи є ключовими передумовами забезпечення фінансової дисципліни, прозорості й законності у використанні державних ресурсів (табл. 1).

Нормативно-правове регулювання фінансового обліку державного сектору є багаторівневу систему, до якої належать закони, положення та критерії для визначення бухгалтерських операцій та фінансової звітності. Ця система діє як основа для об'єднання підходів, прозорості, відповідальності й ефективного контролю в галузі управління державними фінансами.

Нормативно-правове забезпечення фінансового обліку в державному секторі

Назва нормативного акту	Характеристика
Конституція України	Визначає принципи управління державними фінансами й контроль за використанням бюджетних коштів
Бюджетний кодекс України	Регламентує функціонування бюджетної системи, облік бюджетних коштів, звітність і контроль
Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV	Визначає загальні правові засади обліку й фінзвітності в Україні
Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БОДС)	Установлюють правила ведення обліку в державному секторі, гармонізовані з міжнародними стандартами
План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі (наказ МФУ № 1203)	Уніфікована система рахунків для ведення обліку бюджетними установами
Інструкція з бухгалтерського обліку в установах державного сектору (наказ МФУ № 938)	Деталізує порядок ведення обліку згідно з Планом рахунків
Накази Державної казначейської служби України	Регламентують порядок касового обслуговування, звітності й облікових операцій
Міжнародні стандарти фінансової звітності для державного сектору (МСФЗДС)	Служать орієнтиром під час розробки національних стандартів обліку

Джерело: сформовано автором на основі [14, с. 53]

У сучасному економічному просторі фінансовий облік є невіддільним елементом функціонування як державних, так і приватних організацій. Водночас підходи до його організації в державному секторі й у приватному мають суттєві відмінності через відмінні цілі діяльності, джерела фінансування, нормативно-правове регулювання та вимоги до звітності. Зокрема, головним завданням фінансового обліку в державному секторі є забезпечення раціонального, цільового й прозорого використання бюджетних коштів і державного майна. Натомість у приватному секторі основний акцент робиться на визначенні фінансових результатів, оцінці прибутковості й інвестиційної привабливості підприємства.

Організаційна структура облікового процесу в державному секторі ґрунтується на логічно узгодженій системі дій, призначених для коректного відображення усіх господарських операцій, забезпечення контролю за цільовим використанням бюджетних ресурсів і підготовки відповідної звітності згідно з встановленими нормативними вимогами. Ефективність кожного етапу цього процесу має прямий вплив на фінансову дисципліну, прозорість і довготривалу ефективність управління публічними коштами.

Збагнення розбіжностей між цими двома підходами має велике практичне значення для фахівців з обліку, аудиту й фінансового контролю, а також для створення якісної системи керування ресурсами в обох галузях економіки (табл. 2).

Відмінності між фінансовим обліком у державному секторі й приватних структурах зумовлені різними цілями, джерелами фінансування, структурою та рівнем регулювання облікової діяльності. У державному секторі основна увага приділяється прозорому використанню публічних ресурсів, тоді як у приватному секторі акцент робиться на досягненні прибутковості й економічної ефективності бізнесу [15, с. 774].

Відмінності фінансового обліку в державному й приватному секторах

Критерій	Фінансовий облік у державному секторі	Фінансовий облік у приватному секторі
Мета обліку	Забезпечення цілеспрямованого, результативного й прозорого використання державних ресурсів; підзвітність перед державою та суспільством	Одержання прибутку, оцінка фінансових показників для власників, інвесторів
Джерела фінансування	Бюджетні асигнування, цільові фонди, гранти, дотації	Власний капітал, позики, інвестиції, прибутки від продажів
Об'єкти обліку	Надходження та видатки бюджету, цільове фінансування, необоротні активи, соціальні проекти	Дохід, видатки, прибуток, активи, пасиви, власний капітал
Стандарти обліку	Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БОДС), частково – МСФЗДС	Національні П(С)БО чи Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ)
Формування звітності	Звітність щодо виконання кошторису, фінансова й бюджетна звітність	Баланс, звіт про фінансові підсумки, звіт про обіг грошових коштів
Контроль та підзвітність	Високий ступінь контролю з боку держави, органів аудиту, казначейства	Контроль із боку фіскальних органів, акціонерів, ревізора
Користувачі інформації	Органи державної влади, казначейство, Рахункова палата, громадськість	Власники бізнесу, інвестори, кредитори, фіскальні органи
Регламентованість	Жорстко регламентований облік, уніфіковані форми й правила	Більше гнучкості в обліковій стратегії та складанні звітності

Джерело: сформовано автором на основі [15, с. 774]

Фінансовий облік є ключовим елементом управління державними ресурсами. Його ефективна організація в державному секторі є критично важливою для забезпечення законності, прозорості й раціонального використання бюджетних коштів. У сучасних умовах, коли суспільство все більше звертає увагу на підзвітність і контроль за публічними фінансами, належне ведення бухгалтерського обліку стає особливо важливим.

Діяльність бюджетних установ суттєво відрізняється від приватних структур, оскільки їхня основна мета полягає не в отриманні прибутку, а в реалізації суспільно важливих функцій для задоволення потреб громадян через надання публічних послуг.

Основні елементи організації обліку подано у табл. 3.

Таблиця 3

Основні елементи організації фінансового обліку

Критерій	Зміст
Облікова політика установи	Установлення засад, методів і процедур ведення обліку згідно із законодавством
Документування операцій	Ведення первинної документації відповідно до Інструкції № 938 і Плану рахунків
План рахунків	Використання єдиного Плану рахунків (наказ МФУ № 1203) для уніфікованого обліку
Обробка й зберігання даних	Забезпечення вірності, правдивості та утримання облікової інформації
Формування звітності	Підготовка фінансової, кошторисної та статистичної звітності в визначені терміни
Контроль й аудит	Внутрішній нагляд, державний аудит, інспекції Казначейства й інших органів
Автоматизація обліку	Використання інформаційних систем (наприклад, програм BAS, М.Е.Дос, «Казна», «IS-Pro» тощо)

Джерело: сформовано автором на основі [16, с. 146]

Організація фінансового обліку у державному секторі – це складна, але надзвичайно важлива процедура для забезпечення ефективного управління державними фінансами, дотриманням юридичних стандартів і підзвітністю перед громадськістю. Для цього потрібен високий рівень професіоналізму, дотримання певних стандартів і постійного контролю із боку держави. Організація бухгалтерського обліку бюджетних установ державного сектору має характерні особливості, прописані деталями своєї діяльності, джерелами фінансування, цільовим призначенням грошей та високим рівнем регламентації з боку держави (табл. 4).

Таблиця 4

Особливості організації фінансового обліку в бюджетних установах

Критерій	Характеристика
Цільовий характер використання коштів	На підставі затвердженого кошторису, що визначає межі й напрями видатків, бюджетні установи проводять фінансову діяльність. Будь-яке відхилення від призначення бюджетних грошей є порушенням бюджетного законодавства. Це накладає суворі обмеження на здатність маневрування ресурсами
Ведення обліку за єдиними правилами	Облік у бюджетних закладах здійснюється згідно з: Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БОДС); Планом рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі (наказ МФУ № 1203); Інструкцією з бухгалтерського обліку в закладах державного сектору (наказ МФУ № 938)
Обслуговування через Державну казначейську службу	Бюджетні заклади не мають банківських рахунків. Усі розрахунки й операції виконуються через органи Казначейства, які контролюють правомірність витрат, відповідність кошторису, а також цільове застосування бюджетних коштів
Відсутність прибуткової мети	Бюджетні заклади не формують доданої вартості у вигляді прибутку. Їх головна мета – забезпечення суспільно важливих обов'язків (освіта, охорона здоров'я, культура, адміністративні послуги). Через це в обліку відсутні складники, властиві бізнесу: валовий дохід, собівартість реалізації, прибуток і таке інше
Подвійна звітність	Бюджетні установи складають як фінансову звітність відповідно до НП(С)БОДС, так і бюджетну звітність за формами, затвердженими Мінфіном. Це забезпечує не тільки облік господарських операцій, а й контроль за виконанням кошторису
Підвищений рівень фінансового контролю	Контроль за звітуванням у бюджетних установах здійснюють: державна казначейська служба; державна аудиторська служба; рахункова палата; органи внутрішнього аудиту; податкові органи – у випадку проведення господарської діяльності
Централізація бухгалтерського обліку	У деяких закладах впроваджується централізована бухгалтерія, яка веде облік для кількох підрозділів чи установ. Це збільшує ефективність і уніфікує облікову політику
Використання спеціалізованого програмного забезпечення	Для обліку у бюджетних закладах використовуються спеціальні програмні продукти: «Казна», «IS-Pro», «BAS Бюджетна установа»; системи документообігу (М.Е.Дос, СОТА, FlyDoc). Це гарантує автоматизацію облікових процесів й уніфікацію звітності

Джерело: сформовано автором на основі [17, с. 139]

Особливостями організації фінансового обліку державного сектору є публічний характер їхньої діяльності, відсутність планових показників прибутку, цільове використання бюджетних коштів і суворий контроль. Ці характеристики вимагають чіткого дотримання стандартів фінансового обліку й внутрішньої організації, а також прозорості фінансової інформації.

Бухгалтерський процес бюджетних установ – це впорядкований ряд етапів, процедур і дій, спрямованих на своєчасне, повне й правдиве відображення фінансово-господарських операцій. Його організаційна структура забезпечує ефективне управління бюджетними коштами й підготовку якісної звітності (рис. 2).

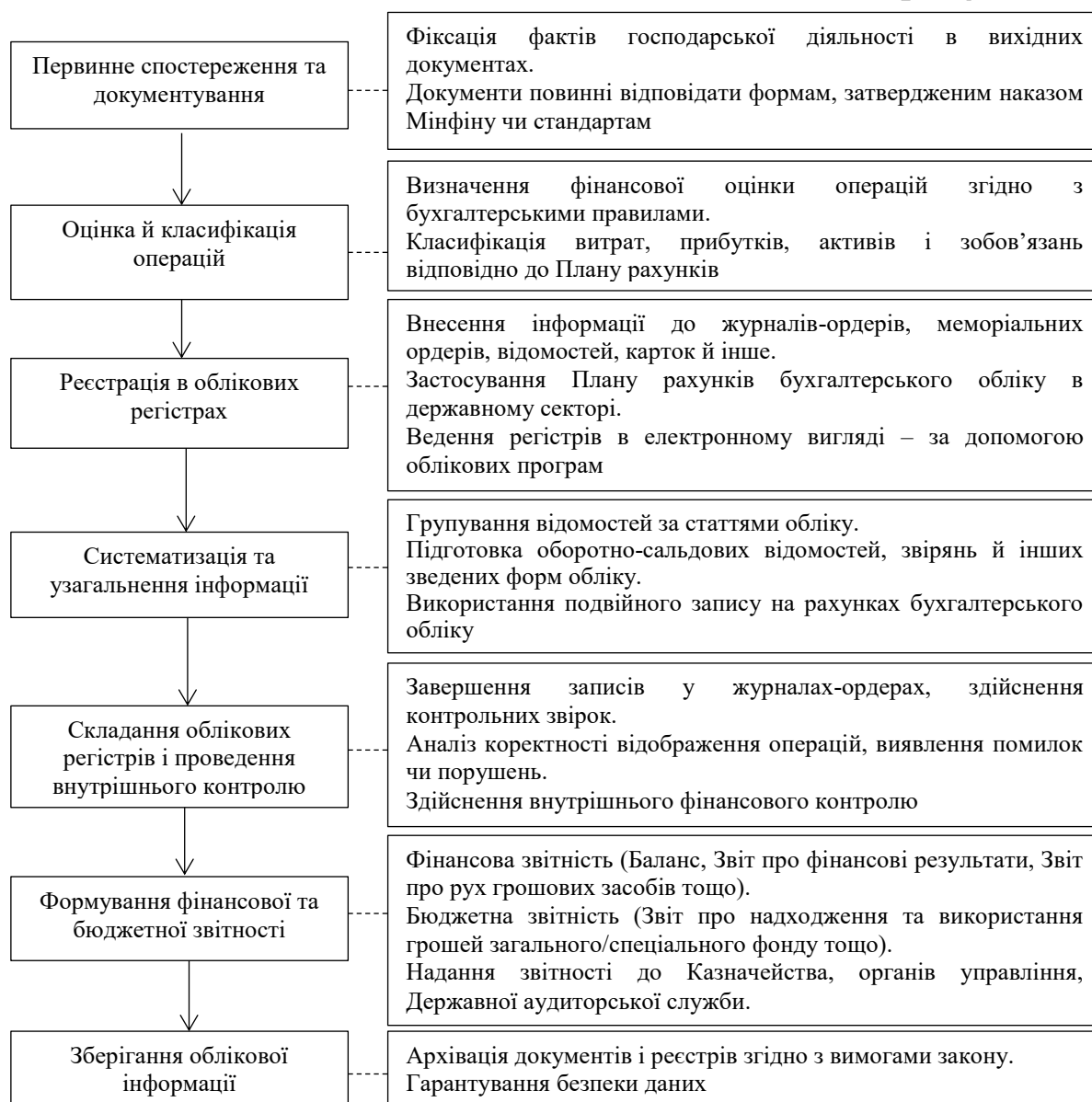

Рис. 2. Структура облікового процесу в бюджетних установах
Джерело: сформовано автором на основі [18, с. 64]

Упровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі України є стратегічно важливим етапом, спрямованим на модернізацію і підвищення ефективності у сфері управління державними фінансами. Така ініціатива не тільки сприяє адаптації вітчизняних облікових стандартів до світових, а й формує передумови для створення збалансованої та прозорої фінансової звітності. Це допомагає забезпечити надійну базу для обґрунтованих управлінських рішень і зміцнення довіри як громадян України, так і міжнародних партнерів до фінансової стабільності державного сектору.

Застосування міжнародних стандартів має значний спектр переваг. Інтеграція таких стандартів є важливим кроком до вдосконалення управління державними ресурсами, розвитку системи фінансового планування та підвищення рівня контролю. Окремо потрібно відзначити гармонізацію облікових практик із міжнародними підходами, що сприятиме інтеграції

України у глобальну економіку. Крім того, узгодженість фінансової звітності з сучасними вимогами гарантуватиме більшу прозорість і зіставність даних, що посилює якість управління та забезпечує прийняття раціональних рішень у державному секторі.

Поглиблене дослідження впливу Міжнародних стандартів фінансової звітності державного сектору (IPSAS) на українську систему бухгалтерського обліку дозволяє оцінити поточний рівень її відповідності світовим нормам, а також визначити досягнення, проблемні аспекти й напрямки подальшого розвитку процесів обліку в державних установах. Основні напрями такого впливу знаходять своє відображення у структурованих аналізах і таблицях для точності й систематизації даних (табл. 5).

Таблиця 5

Основні напрями впливу IPSAS на українську систему обліку

Напрями	Прояв впливу
Стандартизація обліку	В Україні розроблені Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БОДС), що адаптовані до потреб IPSAS
Прозорість і підзвітність	Упровадження стандартів сприяє збільшенню прозорості фінансової інформації, особливо щодо звітності
Метод обліку	Поетапний перехід від касового способу до методу нарахування, як передбачено в IPSAS
Уніфікація звітності	Звітність українських закладів стає більш зіставною з іншими державами, що є важливим для міжнародних спонсорів
Підвищення ролі облікової політики	Підхід IPSAS посилює важливість професійного судження бухгалтера та ясної облікової політики

Джерело: сформовано автором на основі [19]

Вплив міжнародних стандартів IPSAS на фінансову систему обліку України в державному секторі має беззаперечно позитивний характер і визначальне стратегічне значення. Попри поступове впровадження, що супроводжується численними викликами, адаптація ключових принципів IPSAS відкриває шлях до інтеграції України в європейську й світову стандартизацію обліку. Це сприяє підвищенню ефективності використання бюджетних ресурсів і забезпечує більшу прозорість у питаннях управління публічними фінансами.

Останні роки стали періодом суттєвих змін у системі фінансового обліку в державному секторі України. Зокрема, відбувається активне впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку й цифровізація процесів обліку, а також звітності через впровадження сучасних програмних продуктів, таких як BAS, IS-Pro, M.E.Doc і «Казна»; застосовуються електронні системи контролю та звітності. Усі ці зміни спрямовані на підвищення ефективності управління державними фінансами, забезпечення прозорості перед громадянами й партнерами.

І хоча спостерігається значний прогрес у наближенні до міжнародних стандартів, все ще залишається низка проблем, які потребують комплексного вирішення. Зокрема, необхідно забезпечити вищий рівень прозорості, ефективності й відповідальності в державному фінансовому управлінні (рис. 3).

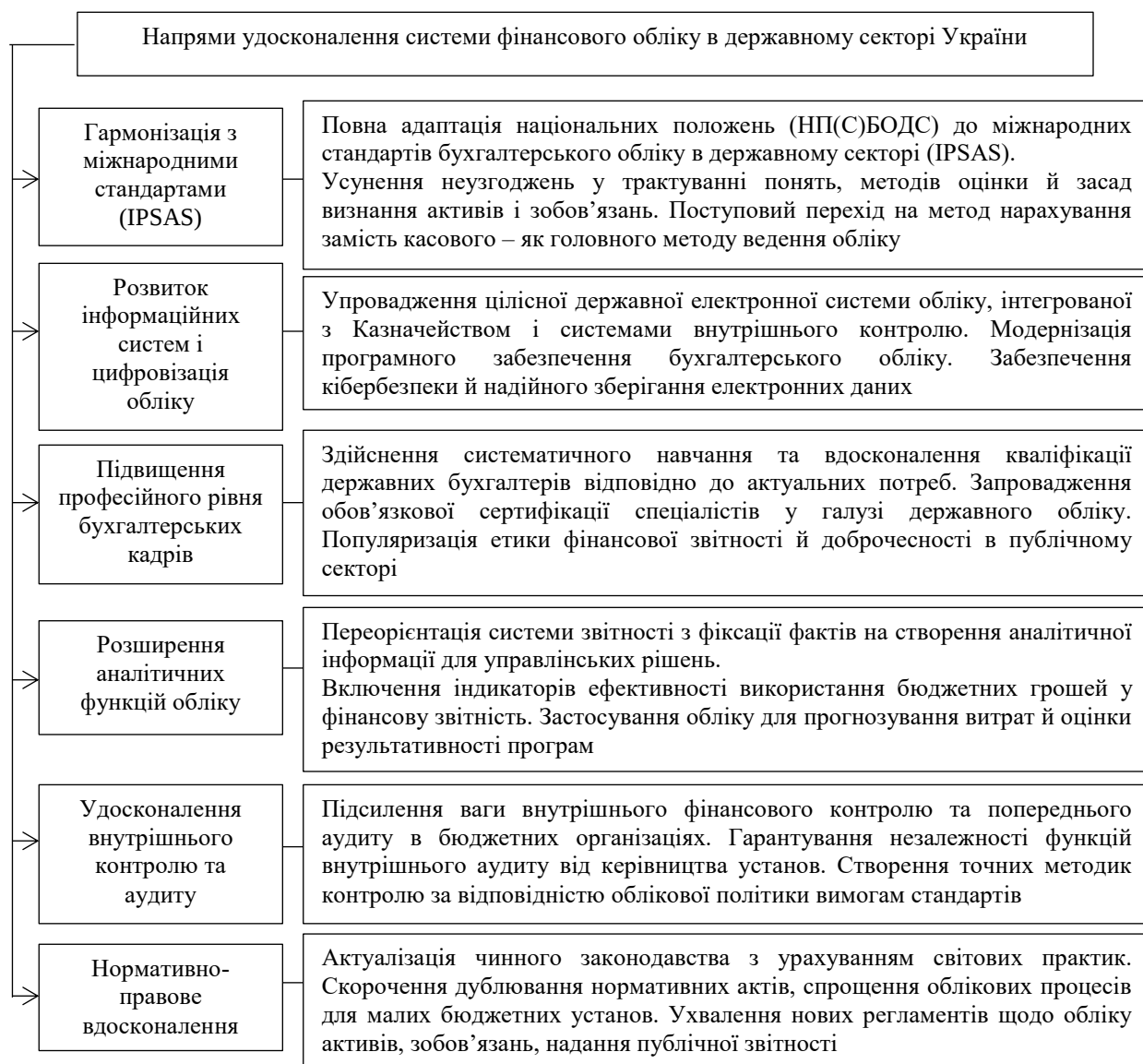

Рис. 3. Напрями удосконалення системи фінансового обліку в державному секторі України

Джерело: сформовано автором на основі [20, с. 92]

Удосконалення фінансового обліку є важливим етапом фінансової реформи, спрямованої на раціональніше використання публічних коштів, зменшення зловживань і підвищення рівня довіри суспільства до державних інституцій. Реалізація цих завдань дозволить поєднати фінансову систему України з міжнародним стандартом управління та обліку в державному секторі.

Комплексний підхід до модернізації фінансового обліку має базуватися на взаємодії різних чинників: нормативних реформ, цифрової трансформації, покращення кадрового потенціалу й прозорості управління. Такі заходи здатні не лише підвищити якість управління публічними фінансами, а й зміцнити довіру до держави як з боку громадян, так і міжнародних партнерів.

Висновки. Фінансовий облік у державному секторі має свої особливості й значно відрізняється від приватного. Це регулюється жорсткими вимогами бюджетного законодавства й окремих Національних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору (НП(С)БОДС), які частково

гармонізовані з міжнародними стандартами IPSAS. Головною метою цього виду бухгалтерського обліку є не отримання прибутку, а забезпечення цільового використання бюджетних коштів, ефективного розподілу й ефективного звітування перед органами контролю.

Особливу роль відіграють фінансові служби й бюджетне планування, які централізовано контролюють рух коштів. Водночас система характеризується суворо регламентованою базою обліку, чіткими процедурами й дотриманням термінів звітності. Крім того, система використовує подвійну структуру звітності: фінансову (на основі бухгалтерського обліку) і бюджетну (на основі виконання програми). У пріоритеті також залишаються принципи публічності й підзвітності, реалізовані через відкриті електронні платформи.

Проте актуальними залишаються такі проблеми, як формалізм у реалізації облікової політики, недостатній рівень автоматизації процесів, нестача професійних кадрів із сучасними компетенціями й повільний темп інтеграції міжнародних стандартів.

Отже, для формування ефективної системи фінансового обліку в державному секторі недостатньо лише формального дотримання нормативних вимог. Потрібно постійно працювати над її вдосконаленням: упроваджувати цифрові рішення, підвищувати кваліфікацію кадрів, застосовувати сучасні інструменти обліку й методи управлінського аналізу.

Список використаних джерел

1. Батієвич Д., Садовська І., Кулинич М. Облікова політика: сутність та вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на формування і практику. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2023. № 2 (34). С. 15–28. DOI: 10.29038/2786-4618-2023-02-15-28.

2. Крамаренко К.М. Роль облікової політики у забезпеченні ефективної діяльності бюджетних установ. *Ефективна економіка*. 2021. № 10. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.10.78
URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2021/80.pdf (дата звернення: 06.05.2025).

3. Хорунжак Н.М. Реформування обліку в державному секторі та можливості досягнення його оптимальності. *Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасна парадигма в умовах інформаційного суспільства*: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 115-річчю «Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана» (м. Київ, 09–10 грудня 2021 р.). Київ, 2021. С. 257–260. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/items/3dca0747-7c13-4f34-bc85-4df4d1cb1546> (дата звернення: 06.05.2025).

4. Смірнова І., Олейніченко Д. До питання облікової політики підприємств державного сектору економіки. *Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності*: зб. матеріалів засід. № 4 постійно діючої міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кропивницький, 16 грудня 2022 р.). Кропивницький, 2022. С. 415–417. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/7003dc4b-6e1e-482b-a581->

44f20e975854/content (дата звернення: 06.05.2025).

5. Васильєва Л.М., Дацій Н.В., Залізнюк В.П. Ефективність фінансового контролю в системі державного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 3. DOI: 10.32702/2307-2156-2020.3.3 URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1590> (дата звернення: 06.05.2025).

6. Артеменко Н.В. Облікова політика установ державного сектору: сучасні підходи, порядок та умови зміни. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 17. С. 792–797. URL: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/160.pdf> (дата звернення: 06.05.2025).

7. Труш І.Є. Особливості формування облікової політики суб'єкта державного сектору. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. Вип. 16. Ч. 3. С. 144–146.

8. Канєва Т.В., Кукурудз О.М., Шевченко С.О. Облікова політика суб'єктів державного сектору. *Ефективна економіка*. 2025. № 4. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.4.12>

URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6210/6283> (дата звернення: 06.05.2025).

9. Сахацька Г., Засадний Б. Особливості формування облікової політики бюджетних установ щодо розрахункових операцій. *UNIVERSUM*. 2025. № 17. С. 22–28. URL: <https://archive.liga.science/index.php/universum/article/view/1629> (дата звернення: 06.05.2025).

10. Ісашина Г., Бачуріна І. Особливості організації бухгалтерського обліку вітчизняних суб'єктів державного сектору. *Міждисциплінарні наукові дослідження: особливості та тенденції*: матеріали міжнародної наукової конференції (Т. 1) (м. Чернігів, 4 грудня 2020 р.). Чернігів, Україна: МЦНД. С. 82–84. DOI: <https://doi.org/10.36074/04.12.2020.v1.08>

11. Цятковська О.В. Особливості обліку процесу надходження нефінансових активів державних установ. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2023. № 4 (87). С. 305–311. DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2023.4.37>

12. Бардаш С.В., Свірко С.В. Ефективність державного фінансового контролю: підходи до оцінювання та умови підвищення. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2024. Вип. 2 (58). С. 3–11. DOI: [http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2024-2\(58\)-3-11](http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2024-2(58)-3-11)

13. Откаленко О.М. Основні аспекти облікової політики суб'єктів державного сектору. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 33. С. 347–353. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure33-51>

14. Шутка С.Є., Воляник Г.М., Колінько Н.І. Модернізація обліку в установах державного сектору економіки. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. Вип. 29. С. 53–60. DOI: <https://doi.org/10.32843/pma2663-5240-2022.29.10>

15. Яровенко Т.С., Гузенко Ю.А., Масіч Т.О. Бухгалтерський облік в державному секторі України: особливості та перспективи. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 2. С. 774–779.

16. Бенько І.Д. Особливості організації обліку в органах місцевого

самоврядування. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: «Економічні науки»*. Т. 2. № 29. 2018. С. 146–149.

17. Кравченко О.В., Пастернак Я.П. Особливості організації управлінського обліку в бюджетних установах. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, серія «Економіка і управління»*. 2019. Т. 30 (69). № 4. С. 139–144. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/69-4-24>

18. Гевлич Л.Л., Васильєва Я.М. Облікова політика бюджетних установ: сучасний стан та перспективи. *Економіка і організація управління*. 2018. № 1 (29). С. 64–74.

19. Григорів О., Дутчак І., Гордієнко М. Впровадження міжнародних стандартів обліку в державному секторі України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-165> URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3533/3463> (дата звернення: 06.05.2025).

20. Дем'янишин В., Дем'янишин В. Напрями модернізації бухгалтерського обліку фінансових ресурсів у державному секторі в умовах реформування системи управління публічними фінансами. *Актуальні питання фінансової теорії та практики: збірник матеріалів Десятої заочно-дистанційної наукової конференції студентів і молодих вчених (Ч. 1) (м. Тернопіль, ЗУНУ, 26 квітня 2023 р.)*. Тернопіль, 2023. С. 92–94. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream.pdf> (дата звернення: 06.05.2025).

References

1. Batiievych, D., Sadovska, I., & Kulynych, M. (2023). Oblikova polityka: sutnist ta vplyv zovnishnikh i vnutrishnikh faktoriv na formuvannia i praktyku [Accounting policy: the essence and influence of external and internal factors on the formation and practice]. *Ekonomichnyi chasopys Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky – Economic Journal of Lesya Ukrainka Volyn National University*, 2 (34), 15–28. DOI: 10.29038/2786-4618-2023-02-15-28 [in Ukrainian].

2. Kramarenko, K.M. (2021). Rol oblikovoi polityky u zabezpechenni efektyvnoi diialnosti biudzhetykh ustanov [The role of accounting policy in ensuring the effective operation of budgetary institutions]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 10. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.10.78 Retrieved from: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2021/80.pdf [in Ukrainian].

3. Khorunzhak, N.M. (2021). Reformuvannia obliku v derzhavnomu sektori ta mozhlyvosti dosiahnennia yoho optymality [Reforming public sector accounting and how to achieve its optimization]. *Oblik, analiz, audyt ta opodatkovannia: suchasna paradyhma v umovakh informatsiinoho suspilstva: zbirnyk materialiv VII Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii, prysviachenoї 115-richchiu «Kyivskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu imeni Vadyma Hetmana» – Accounting, analysis, audit and taxation: a modern paradigm in the information society: collection of materials of the VII International Scientific and Practical Conference dedicated to the 115th anniversary of the «Vadym Hetman Kyiv National*

Economic University» (pp. 257–260). Kyiv. Retrieved from: <https://ir.kneu.edu.ua/items/3dca0747-7c13-4f34-bc85-4df4d1cb1546> [in Ukrainian].

4. Smirnova, I., & Oleinichenko, D. (2022). Do pytannia oblikovoi polityky pidpriemstv derzhavnoho sektoru ekonomiky [On the issue of accounting policy of public sector enterprises]. *Aktualni pytannia vdoskonalennia sudovo-ekspertnoi ta pravookhoronnoi diialnosti – Topical issues of improving forensic and law enforcement activities: zb. materialiv zasid. № 4 postiino diiuchoi mizhnar. nauk.-prakt. konf.* (pp. 415–417). Kropyvnytskyi. Retrieved from: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/7003dc4b-6e1e-482b-a581-44f20e975854/content> [in Ukrainian].

5. Vasilieva, L.M., Datsii, N.V., & Zalizniuk, V.P. (2020). Efektyvnist finansovoho kontroliu v systemi derzhavnoho upravlinnia [Efficiency of financial control in the public administration system]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Public administration: improvement and development*, 3. DOI: 10.32702/2307-2156-2020.3.3 Retrieved from: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1590> [in Ukrainian].

6. Artemenko, N.V. (2017). Oblikova polityka ustanov derzhavnoho sektoru: suchasni pidkhody, poriadok ta umovy zminy [Accounting Policy of Public Sector Institutions: Modern Approaches, Procedure and Conditions for Changes]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national economic issues*, 17, 792–797. Retrieved from: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/160.pdf> [in Ukrainian].

7. Trush, I.Ie. (2016). Osoblyvosti formuvannia oblikovoi polityky subiekta derzhavnoho sektoru [Peculiarities of forming the accounting policy of a public sector entity]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia «Ekonomichni nauky» – Scientific Bulletin of Kherson State University. Seriiia «Ekonomichni nauky»*, 16 (3), 144–146 [in Ukrainian].

8. Kanieva, T.V., Kukurudz, O.M., & Shevchenko, S.O. (2025). Oblikova polityka subiektiv derzhavnoho sektoru [Accounting policies for public sector entities]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 4. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.4.12> Retrieved from: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6210/6283> [in Ukrainian].

9. Sakhatska, H., & Zasadnyi, B. (2025). Osoblyvosti formuvannia oblikovoi polityky biudzhethnykh ustanov shchodo rozrakhunkovykh operatsii [Peculiarities of Formation of Accounting Policy of Budgetary Institutions for Settlement Operations]. *UNIVERSUM*, 17, 22–28. *archive.liga.science*. Retrieved from: <https://archive.liga.science/index.php/universum/article/view/1629> [in Ukrainian].

10. Isashyna, H., & Bachurina, I. (2020). Osoblyvosti orhanizatsii bukhhalterskoho obliku vitchyznianskykh subiektiv derzhavnoho sektoru [Peculiarities of organization of accounting of domestic public sector entities]. *Mizhdystsyplinarni naukovi doslidzhennia: osoblyvosti ta tendentsii: materialy mizhnarodnoi naukovoï konferentsii (T. 1) – Interdisciplinary research: features and trends: Proceedings of the International Scientific Conference (Vol. 1)* (pp. 82–84). Chernihiv, Ukraina:

MTsND. DOI: <https://doi.org/10.36074/04.12.2020.v1.08> [in Ukrainian]

11. Tsiatkovska, O.V. (2023). Osoblyvosti obliku protsesu nadkhodzhennia nefinansovykh aktyviv derzhavnykh ustanov [Peculiarities of accounting for the process of receipt of non-financial assets of public institutions]. *Visnyk Khersonskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu – Bulletin of Kherson National Technical University*, 4 (87), 305–311. DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2023.4.37> [in Ukrainian].

12. Bardash, S.V., & Svirko, S.V. (2024). Efektyvnist derzhavnoho finansovoho kontroliu: pidkhody do otsiniuvannia ta umovy pidvyshchennia [Efficiency of State Financial Control: Approaches to Assessment and Conditions for Improvement]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu – Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis*, 2 (58), 3–11. DOI: [http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2024-2\(58\)-3-11](http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2024-2(58)-3-11) [in Ukrainian].

13. Otkalenko, O.M. (2019). Osnovni aspekty oblikovoi polityky subiektiv derzhavnoho sektoru [Key aspects of the accounting policies of public sector entities]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*, 33, 347–353. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct33-51> [in Ukrainian].

14. Shutka, S.Ye., Volianyk, H.M., & Kolinko, N.I. (2022). Modernizatsiia obliku v ustanovakh derzhavnoho sektoru ekonomiky [Modernization of accounting in public sector institutions]. *Publichne upravlinnia i administruvannia v Ukraini – Public management and administration in Ukraine*, 29, 53–60. DOI: <https://doi.org/10.32843/pma2663-5240-2022.29.10> [in Ukrainian].

15. Yarovenko, T.S., Huzenko, Yu.A., & Masich, T.O. (2016). Bukhhalterskyi oblik v derzhavnomu sektori Ukrainy: osoblyvosti ta perspektyvy [Accounting in the Public Sector of Ukraine: Peculiarities and Prospects]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*, 2, 774–779 [in Ukrainian].

16. Benko, I.D. (2018). Osoblyvosti orhanizatsii obliku v orhanakh mistsevoho samovriaduvannia [Features of the organization of accounting in local governments]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii: «Ekonomichni nauky» – Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: «Economic Sciences»*, 2 (29), 146–149 [in Ukrainian].

17. Kravchenko, O.V., & Pasternak, Ya.P. (2019). Osoblyvosti orhanizatsii upravlinskoho obliku v biudzhetnykh ustanovakh [Features of the organization of management accounting in budgetary institutions]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V.I. Vernadskoho, seriia «Ekonomika i upravlinnia» – Scientific notes of the V.I. Vernadsky Tavrichesky National University, series «Economics and Management»*, 30 (69), 4, 139–144. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/69-4-24> [in Ukrainian].

18. Hevlych, L.L., & Vasylieva, Ya.M. (2018). Oblikova polityka biudzhetnykh ustanov: suchasnyi stan ta perspektyvy [Accounting Policy of Budgetary Institutions: Current Status and Prospects]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia – Economics and management organization*, 1 (29), 64–74 [in Ukrainian].

19. Hryhoriv, O., Dutchak, I., & Hordiienko, M. (2024). Vprovadzhennia mizhnarodnykh standartiv obliku v derzhavnomu sektori Ukrainy [Implementation of

international accounting standards in the public sector of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-165>

Retrieved

from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3533/3463> [in Ukrainian].

20. Demianyshyn, V., & Demianyshyn, V. (2023). Napriamy modernizatsii bukhhalterskoho obliku finansovykh resursiv u derzhavnomu sektori v umovakh reformuvannia systemy upravlinnia publichnymy finansamy [Directions of modernization of accounting of financial resources in the public sector in the context of reforming the public finance management system]. *Aktualni pytannia finansovoi teorii ta praktyky: zbirnyk materialiv Desiatoi zaочно-dystantsiinoi naukovoï konferentsii studentiv i molodykh vchenykh* (Ch. 1) – *Current issues of financial theory and practice: Collection of materials of the Tenth Correspondence and Distance Scientific Conference of Students and Young Scientists* (Part 1) (pp. 92–94). Ternopil [in Ukrainian].

Відомості про автора

КЛАДНИЦЬКА Тетяна Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку та фінансів, Університет економіки і підприємництва (29000, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, 13, e-mail: kladnitskaya.t@ukr.net).

KLADNYTSKA Tetian – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Finance, University of Economics and Entrepreneurship (29000, Khmelnytskyi, 13, Heroes of Maidan Str., e-mail: kladnitskaya.t@ukr.net).

УДК 338.43:336.02:338.124.4(477+73)

DOI: 10.37128/2411-4413-2025-1-7

**УПЛИВ
МОНЕТАРНОЇ
ПОЛІТИКИ НА
КОН'ЮНКТУРУ
ЗЕРНОВОГО РИНКУ
Й СТРАТЕГІЮ
ФІНАНСУВАННЯ
АГРОВИРОБНИКІВ
В УКРАЇНІ ТА США**

МАКОГОН В.В.,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та
страхування

ЗАБОЛОТНИЙ Д.С.,
аспірант другого року навчання
кафедри фінансів, банківської справи та
страхування,
Державний біотехнологічний університет
(м. Харків)

Сучасна трансформація глобальних фінансових ринків і підвищення волатильності аграрного сектору економіки посилюють необхідність вивчення взаємозв'язку між монетарною політикою та цінами на сільськогосподарську продукцію. Зокрема, нестабільність процентних ставок й інфляційних очікувань в Україні й США істотно впливають на формування цін на пшеницю, що має критичне значення для визначення